

Spauda ir informacija

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

PRANEŠIMAS SPAUDAI Nr. 160/20

Liuksemburgas, 2020 m. gruodžio 16 d.

Sprendimas sujungtose bylose C-597/18 P, Taryba / K. Chrysostomides & Co. ir kt., C-598/18 P, Taryba / Bourdouvali ir kt., C-603/18 P, K. Chrysostomides & Co. Ir kt. / Taryba ir C-604/18 P, Bourdouvali ir kt. / Taryba

Teisingumo Teismas patvirtina Bendrojo Teismo sprendimus tiek, kiek jais buvo atmesti kelių fizinių asmenų ir bendrovių pareikšti ieškiniai dėl žalos atlyginimo dėl Sąjungos institucijų aktų ir veiksmų, priimtų Kiprui suteikus finansinę paramą ir sietinų su jos bankų sektoriaus restruktūrizavimu

Tačiau Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Euro grupė yra pagal Sutartis įsteigtas Sąjungos subjektas, dėl kurio aktų ar veiksmų gali kilti Sąjungos deliktinė atsakomybė

2012 m. pirmaisiais mėnesiais keli Kipre įsteigti bankai, įskaitant *Cyprus Popular Bank* (toliau – *Laiki*) ir *Trapeza Kyprou Dimosia Etaireia* (*Bank of Cyprus*, toliau – *BoC*), patyrė finansinių sunkumų. Atsižvelgdamas į tai, 2012 m. birželio 25 d. Kipras pateikė Euro grupės pirmininkui finansinės paramos prašymą; šis nurodė, kad šią paramą teks Europos finansinio stabilumo fondas arba Europos stabilumo mechanizmas (ESM) pagal makroekonominio koregavimo programą, konkrečiai išdėstyta susitarimo memorandume. Derybas dėl šio protokolo vedė Europos Komisija kartu su Europos Centrinio Banku (ECB) ir Tarptautiniu valiutos fondu (TVF) (viena šalis) ir Kipro valdžios institucijos (kita šalis). 2013 m. balandžio 26 d. susitarimo memorandumą pasirašė Komisija ESM vardu, Kipro finansų ministras ir Kipro centrinio banko valdytojas, o tai leido ESM suteikti finansinę paramą šiai valstybei narei.

Keli fiziniai asmenys ir bendrovės, *Laiki* ir *BoC* indėlių turėtojai, jų akcininkai ar obligacijų turėtojai, laikėsi nuomonės, kad Europos Sąjungos Taryba, Komisija, ECB ir Euro grupė pagal šį susitarimo memorandumą reikalavo Kipro institucijų priimti, išlaikyti ar toliau įgyvendinti priemones, dėl kurių iš esmės sumažėjo jų indėlių, akcijų ar obligacijų vertė. Todėl jie pareiškė ieškinius dėl deliktinės atsakomybės Europos Sąjungos Bendrajame Teisme dėl nuostolių, kuriuos jie teigia patyrę dėl šių priemonių, atlyginimo.

Dviem 2018 m. liepos 13 d. sprendimais *K. Chrysostomides & Co. ir kt. / Taryba ir kt.* bei *Bourdouvali ir kt. / Taryba ir kt.*¹ Bendrasis Teismas visų pirma atmetė Tarybos pateiktus nepriimtinumą grindžiamus prieštaravimus dėl ieškinių dėl žalos atlyginimo, kuriuos pareiškė atitinkami fiziniai asmenys ir bendrovės Euro grupei. Be to, dėl pirmosios Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygos pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą, susijusią su veiksmų, atliktų Sąjungos institucijos, neteisėtumu ir pagal kurią reikalaujama įrodyti pakankamai akivaizdų teisės normos, kuria siekiama suteikti teisių privatiems asmenims, pažeidimą, jis nusprendė, kad šiuos ieškinius pareiškę fiziniai asmenys ir bendrovės neįrodė savo teisės į nuosavybę, teisėtų lūkesčių apsaugos principo ir vienodo požiūrio principo pažeidimo. Kadangi nagrinėjamu atveju netenkinta pirmoji Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlyga, Bendrasis Teismas atmetė minėtus ieškinius.

Gavęs Tarybos apeliacinius skundus (bylos C-597/18 P ir C-598/18 P) ir atitinkamų fizinių asmenų bei bendrovių apeliacinius skundus (bylos C-603/18 P ir C-604/18 P), taip pat Tarybos pateiktus priešpriešinius apeliacinius skundus (bylos C-603/18 P ir C-604/18 P), Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylą didžiaja kolegija, panaikina skundžiamus Bendrojo

¹ 2018 m. liepos 13 d. Bendrojo Teismo sprendimai *K. Chrysostomides & Co. ir kt. / Taryba ir kt.* ([T-680/13](#)) ir *Bourdouvali ir kt. / Taryba ir kt.* ([T-786/14](#)); žr. PS Nr. [108/18](#).

Teismo sprendimus tiek, kiek jais buvo atmesti Tarybos pateikti nepriimtiniu grindžiami prieštaravimai, susiję su šių fizinių asmenų ir bendrovių ieškiniais, nukreiptais prieš Euro grupę, ir Sprendimo 2013/236² 2 straipsnio 6 dalies b punktu. Tačiau jis atmeta minėtų fizinių asmenų ir bendrovių apeliacinius skundus.

Teisingumo Teismo vertinimas

Visų pirma dėl **apeliacinių skundų, kuriuos Taryba pateikė bylose C-597/18 P ir C-598/18 P**, Teisingumo Teismas primena, kad Sąjungos deliktinei atsakomybei pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą kilti reikia, kad neteisėtus veiksmus būtų padariusi „Sąjungos institucija“; ši sąvoka apima ne tik Sąjungos institucijas, išvardytas ESS 13 straipsnio 1 dalyje, bet ir visus Sutartimis ar jomis remiantis įsteigtus Sąjungos organus ir įstaigas, kurių paskirtis yra padėti įgyvendinti Sąjungos tikslus.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymi, pirma, kad Euro grupė yra tarpvyriausybinių valstybių narių, kurių valiuta yra euras (toliau – VNVE), ekonominės politikos koordinavimo organas. Antra, Euro grupės negalima prilyginti Tarybos sudėčiai ir jai būdingas neformalus pobūdis. Trečia, ji neturi nei priskirtos kompetencijos, nei įgaliojimų bausti už joje sudarytų politinių susitarimų nesilaikymą. Tuo remdamasis Teisingumo Teismas daro išvadą, kad **Bendrasis Teismas klaidingai nusprendė, jog Euro grupė yra Sutartimis įsteigtas „Sąjungos“ subjektas, dėl kurio veiksmų gali kilti Sąjungos deliktinė atsakomybė.**

Jis priduria: kadangi Euro grupėje sudaryti politiniai susitarimai sukonkretinami ir įgyvendinami, be kita ko, Sąjungos institucijų, visų pirma Tarybos ir ECB, aktais ir veiksmais, **iš teisės subjektų neatimama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje įtvirtinta teisė į veiksmingą teisminę gynybą**, nes, kaip, beje, tai ir buvo padaryta nagrinėjamu atveju, jie šioms institucijoms gali pareikšti ieškinį dėl Sąjungos deliktinės atsakomybės, kylančios dėl aktų ar veiksmų, kurių pastarosios imasi pagal tokius politinius susitarimus. Konkrečiai kalbant jis pabrėžia, kad Komisija, kaip Sutarčių sergėtoja, turi užtikrinti minėtų susitarimų atitiktį Sąjungos teisei ir kad dėl galimo Komisijos pasyvumo šiuo klausimu gali kilti Sąjungos deliktinės atsakomybės klausimas.

Antra, **Tarybos priešpriešiniais apeliaciniiais skundais bylose C-603/18 P ir C-604/18 P** buvo siekiama ginčyti Bendrojo Teismo vertinimą, pagal kurį, viena vertus, Taryba Sprendimo 2013/236 2 straipsnio 6 dalies b punkte reikalavo Kipro valdžios institucijų išlaikyti ar toliau konvertuoti neapdraustus BoC indėlius į akcijas ir, kita vertus, šios institucijos neturėjo jokios diskrecijos šiuo aspektu.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymi, kad Sprendimo 2013/236 2 straipsnio 6 dalies b punkte nenustatyta konkreti minėto konvertavimo įgyvendinimo tvarka, todėl Kipro valdžios institucijos šiuo klausimu turėjo didelę diskreciją, visų pirma nustatyti akcijų, skirtų BoC indėlininkams mainais už neapdraustus indėlius šiame banke, skaičių ir vertę. Todėl jis mano, kad **Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad Kipras neturėjo jokios diskrecijos pagal šią nuostatą nustatyti konkrečią šio konvertavimo tvarką.**

Trečia, kiek tai susiję su **fizinių asmenų ir bendrovių pateiktais apeliaciniiais skundais bylose C-603/18 ir C-604/18 P**, jie manė, kad pakankamai akivaizdų jų teisės į nuosavybę, teisėtą lūkesčių principo ir vienodo požiūrio principo pažeidimą lėmė Sąjungos institucijų aktai ir veiksmai, todėl pirmoji Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlyga yra įvykdyta.

² 2013 m. balandžio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/236/ES, skirtas Kiprui, dėl specialiųjų priemonių finansiniam stabilumui ir tvariam augimui atkurti (OL L 141, 2013, p. 32). Šiame sprendime numatytos kelios priemonės ir rezultatai, siekiant ištaisyti Kipro biudžeto deficitą ir atkurti šios valstybės narės finansų sistemos patikimumą. Tarybos pateikti priešpriešiniai apeliaciniai skundai konkrečiai buvo susiję su šio sprendimo 2 straipsnio 6 dalies b punktu, kuriame nurodyta, kad Kipro makroekonominio koregavimo programoje numatyta „nustatyti nepriklausomą BoC ir *Laiki* turto vertinimą ir *Laiki* operacijas skubiai integruoti į BoC operacijas. Vertinimas atliekamas skubiai, kad būtų galima užbaigti indėlių konvertavimą į [akcijas] [BoC]“.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas visų pirma primena, kad teisė į nuosavybę³ nėra absoliuti ir gali būti ribojama⁴. Jis mano, be kita ko, kaip jis jau nusprendė Sprendime *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB*⁵, kad **2013 m. balandžio 26 d. susitarimo memorandume nurodytos priemonės negali būti laikomos neproporcingu ir neleistinu įsikišimu, keliančiu grėsmę atitinkamų fizinių asmenų ir bendrovių teisei į nuosavybę.**

Be to, Teisingumo Teismas mano, jog **aplinkybė, kad per ankstesnius tarptautinės finansų krizės etapus finansinės paramos suteikimas kitoms VNVE nepriklausė nuo konkrečių priemonių priėmimo, negali būti laikoma garantija, dėl kurios *Laiki* ir *BoC* akcininkams, obligacijų turėtojams ir indėlininkams kiltų teisėtų lūkesčių, kaip taip yra ir finansinės paramos Kiprui suteikimo atveju.**

Galiausiai priminęs, kad pagal **bendrą vienodo požiūrio principą** reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jei toks vertinimas nėra objektyviai pagrįstas, **Teisingumo Teismas atmeta šio principo pažeidimo buvimą.** Iš tiesų jis konstatuoja, kad **atitinkamų bendrovių ir fizinių asmenų padėtis nėra panaši** į Kipro centrinio banko, kurio veikla grindžiama vien viešojo intereso tikslais, indėlių *Laiki* ir *BoC* filialuose Graikijoje turėtojų, šių dviejų bankų indėlininkų, kurių indėliai neviršijo 100 000 EUR, kitų VNVE, gavusių finansinę paramą anksčiau, nei Kipras, bankų indėlininkų ir akcininkų arba dar į Kipro kooperatinių bankų sektoriaus narių padėtį.

Apibendrindamas **Teisingumo Teismas atmeta visus atitinkamų bendrovių ir fizinių asmenų pateiktus apeliacinius skundus** (bylos C-603/18 P ir C-604/18 P), **panaikina Bendrojo Teismo skundžiamus sprendimus tiek, kiek jais buvo atmesti Tarybos pateikti nepriimtiniu grindžiami prieštaravimai, susiję su ieškiniais, nukreiptais prieš Euro grupę, ir Sprendimo 2013/236 2 straipsnio 6 dalies b punktą, ir, priimdamas galutinį sprendimą dėl šių prieštaravimų⁶, patenkina minėtus apeliacinius skundus.**

PRIMINIMAS: Teisingumo Teismui galima paduoti apeliacinį skundą dėl Bendrojo Teismo sprendimo ar nutarties tik teisės klausimais. Paprastai sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas. Jei apeliacinis skundas priimtinas ir pagrįstas, Teisingumo Teismas Bendrojo Teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats priimti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima padaryti. Priešingu atveju, jis grąžina bylą Bendrajam Teismui, kuriam Teisingumo Teismo apeliacine tvarka priimtas sprendimas yra privalomas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

³ Pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnis.

⁴ Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnis.

⁵ 2016 m. rugsėjo 20 d. Sprendimas *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB* (C-8/15 P–C-10/15 P); žr. PS Nr. [102/16](#).

⁶ Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmos pastraipos antrą sakinį.